

KOMMISJONSFORORDNING (EU) nr. 1217/2010

2015/EØS/53/11

av 14. desember 2010

om anvendelse av artikkel 101 nr. 3 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte på visse grupper av forsknings- og utviklingsavtaler(*)

EUROPAKOMMISJONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til rådsforordning (EØF) nr. 2821/71 av 20. desember 1971 om anvendelse av bestemmelsene i traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden⁽¹⁾,

etter offentliggjøring av utkast til forordning,

etter samråd med Den rådgivende komité for konkurransesaker og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Ved forordning (EØF) nr. 2821/71 gis Kommisjonen myndighet til gjennom en forordning å anvende artikkel 101 nr. 3 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte(*) på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden som faller inn under virkeområdet for traktatens artikkel 101 nr. 1 og som gjelder forskning og utvikling av produkter, teknologier eller metoder før disse har nådd stadiet for industriell anvendelse, samt utnytting av resultatene, herunder bestemmelser om immaterialrettigheter.
- 2) I traktatens artikkel 179 nr. 2 oppfordres Unionen til å oppmuntre foretak, herunder små og mellomstore bedrifter, til å drive forskning og utvikling av høy kvalitet og til å støtte deres samarbeidsinnsats. Formålet med denne forordning er å fremme forskning og utvikling og samtidig sikre en effektiv beskyttelse av konkurransen.
- 3) I kommisjonsforordning (EF) nr. 2659/2000 av 29. november 2000 om anvendelse av traktatens artikkel 81 nr. 3 på grupper av forsknings- og utviklingsavtaler⁽²⁾ defineres grupper av forsknings- og utviklingsavtaler som Kommisjonen anser for normalt å oppfylle vilkårene fastsatt i traktatens artikkel 101 nr. 3.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 335 av 18.12.2010, s. 36, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 3/2011 av 11. februar 2011 om endring av EØS-avtalens vedlegg XIV (Konkurranseregler), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 19 av 7.4.2011, s. 7.

⁽¹⁾ EFT L 285 av 29.12.1971, s. 46.

⁽²⁾ EFT L 304 av 5.12.2000, s. 7.

(*) Med virkning fra 1. desember 2009 har artikkel 81 i EF-traktaten blitt artikkel 101 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV). De to artiklene er innholdsmessig identiske. I denne forordning skal henvisninger til artikkel 101 i TEUV forstås som henvisninger til artikkel 81 i EF-traktaten der det er relevant. Ved TEUV ble det også gjort visse endringer i terminologien, for eksempel ble «Fellesskapet» endret til «Unionen» og «felles marked» til «indre marked». Terminologien fra TEUV blir brukt i hele denne forordning.

I betraktning av de generelt positive erfaringene med anvendelsen av nevnte forordning, som opphører å gjelde 31. desember 2010, og idet det tas hensyn til ytterligere erfaringer som er gjort siden forordningen ble vedtatt, bør det vedtas en ny gruppeunntaksforordning.

- 4) Denne forordning bør både sikre en effektiv beskyttelse av konkurransen og sørge for en tilfredsstillende rettssikkerhet for foretakene. I arbeidet med å nå disse målene bør det tas hensyn til behovet for i størst mulig grad å forenkle den administrative kontrollen og den rettslige rammen. Dersom partenes markedsmakt ikke overstiger et visst nivå, kan det ved anvendelsen av traktatens artikkel 101 nr. 3 vanligvis antas at de positive virkningene av forsknings- og utviklingsavtaler oppveier de negative virkningene de måtte ha for konkurransen.
- 5) For anvendelsen av traktatens artikkel 101 nr. 3 ved forordning er det ikke nødvendig å definere hvilke avtaler som kan komme inn under traktatens artikkel 101 nr. 1. Ved den individuelle vurdering av avtaler i henhold til traktatens artikkel 101 nr. 1 må det tas hensyn til flere faktorer, særlig markedsstrukturen på det relevante marked.
- 6) Avtaler om felles forskning eller felles utvikling på grunnlag av forskningsresultater før stadiet for industriell anvendelse omfattes vanligvis ikke av traktatens artikkel 101 nr. 1. Under visse omstendigheter, for eksempel dersom partene blir enige om ikke å drive annen selvstendig forskning eller utvikling på samme område og dermed gir avkall på muligheten til å skaffe seg et konkurransefortrinn i forhold til de andre partene, kan slike avtaler likevel komme inn under virkeområdet for artikkel 101 nr. 1, og bør derfor omfattes av denne forordning.
- 7) Fordelen gitt ved unntaket som fastsettes ved denne forordning, bør være forbeholdt avtaler som med tilstrekkelig sikkerhet kan antas å oppfylle vilkårene i traktatens artikkel 101 nr. 3.
- 8) Sannsynligheten for at samarbeid om forskning og utvikling og om utnytting av resultatene vil fremme tekniske og økonomiske framskritt, er størst dersom partene bidrar til samarbeidet med utfyllende kompetanse, eiendeler eller virksomhet. Dette gjelder også når en av partene bare finansierer en annen parts forskning og utvikling.

- 9) Felles utnyttning av resultatene kan anses som en naturlig følge av felles forskning og utvikling. En slik utnyttning kan ta forskjellige former, som framstilling, utnyttning av immaterialrettigheter som i vesentlig grad bidrar til tekniske og økonomiske framskritt, eller markedsføring av nye produkter.
- 10) Forbrukerne har vanligvis fordeler av at forsknings- og utviklingsarbeidet utvides og effektiviseres, gjennom at nye eller bedre produkter eller tjenester introduseres eller prisene reduseres som følge av nye eller bedre teknologier eller metoder.
- 11) For å berettigede unntaket bør den felles utnyttningen gjelde produkter, teknologier eller metoder der bruken av forsknings- og utviklingsresultatene er avgjørende. Dessuten bør alle parter i forsknings- og utviklingsavtalen avtale at de skal ha full tilgang til de endelige resultatene av den felles forskningen og utviklingen, herunder immaterialrettigheter og knowhow som eventuelt oppstår, med henblikk på videre forskning og utvikling og utnyttning, så snart de endelige resultatene foreligger. Tilgangen til resultatene bør som hovedregel ikke begrenses når de skal brukes til videre forsknings- og utviklingsarbeid. Dersom partene i samsvar med denne forordning begrenser sine utnyttingsrettigheter, særlig dersom de spesialisere seg innenfor utnyttning, kan imidlertid tilgangen til resultatene med henblikk på utnyttning begrenses tilsvarende. Når akademiske institusjoner, forskningsinstitutter eller foretak som driver forskning og utvikling som en forretningsmessig tjeneste, vanligvis uten aktivt å utnytte resultatene, deltar i forskning og utvikling, kan de dessuten gå med på å bruke forsknings- og utviklingsresultatene utelukkende i videre forskningsarbeid. Avhengig av kapasitet og kommersielle behov kan partene bidra i ulikt omfang til forsknings- og utviklings samarbeidet. For å avspeile og oppveie forskjellene i verdien eller arten av partenes bidrag kan det i en forsknings- og utviklingsavtale som omfattes av denne forordning, derfor fastsettes at en part skal betale vederlag til en annen part for å få tilgang til resultatene med henblikk på videre forskningsarbeid eller utnyttning. Vederlaget må imidlertid ikke være så stort at det i praksis hindrer slik tilgang.
- 12) Tilsvarende bør partene, når forsknings- og utviklingsavtalen ikke omfatter felles utnyttning av resultatene, fastsette i forsknings- og utviklingsavtalen at de skal gi hverandre tilgang til sin respektive eksisterende knowhow så sant denne er absolutt nødvendig for at de andre partene skal kunne utnytte resultatene. Satsene for et eventuelt lisensgebyr bør ikke være så høye at de i praksis hindrer øvrige parter tilgang til slik knowhow.
- 13) Unntaket som fastsettes i denne forordning, bør begrenses til forsknings- og utviklingsavtaler som ikke gjør det mulig for foretakene å utelukke konkurransen for en vesentlig del av de produktene, tjenestene eller teknologiene det gjelder. Det er nødvendig å utelukke fra gruppeunntaket avtaler mellom konkurrenter hvis samlede andel av markedet for produkter, tjenester eller teknologier som må antas å kunne forbedres eller erstattes som et resultat av forsknings- og utviklingsarbeidet, overstiger et bestemt nivå på tidspunktet for avtaleinngåelsen. Det foreligger imidlertid ingen formodning om at forsknings- og utviklingsavtaler omfattes av traktatens artikkel 101 nr. 1 eller ikke oppfyller vilkårene i traktatens artikkel 101 nr. 3, når markedsandelsgrensen fastsatt i denne forordning er overskredet eller andre vilkår i forordningen ikke er oppfylt. I slike tilfeller skal det foretas en individuell vurdering av forsknings- og utviklingsavtalen i henhold til traktatens artikkel 101.
- 14) For å sikre at effektiv konkurranse opprettholdes ved en eventuell felles utnyttning av resultatene, er det nødvendig å fastsette at gruppeunntaket ikke lenger får anvendelse dersom partenes samlede andel av markedet for produktene, tjenestene eller teknologiene som er et resultat av den felles forskningen og utviklingen, blir for stor. Uavhengig av størrelsen på partenes markedsandel bør unntaket fortsette å gjelde i et visst tidsrom etter at den felles utnyttningen har begynt, slik at markedsandelene kan stabiliseres, særlig etter at et helt nytt produkt er introdusert, og for å sikre en minste avskrivningsperiode for de investeringer som gjøres.
- 15) Avtaler som inneholder begrensninger som ikke er absolutt nødvendige for å oppnå de positive virkningene av en forsknings- og utviklingsavtale, bør ikke unntas etter denne forordning. Avtaler som inneholder visse alvorlige konkurransebegrensninger, for eksempel begrensninger av partenes frihet til å gjennomføre forskning og utvikling på et område som ikke er knyttet til avtalen, fastsettelse av priser til tredjemann, begrensninger i produksjon eller salg og begrensninger i adgangen til passivt salg av de produkter eller teknologier som omfattes av avtalen, i geografiske områder eller til kunder som er forbeholdt andre parter, bør i prinsippet utelukkes fra unntaket gitt ved denne forordning, uavhengig av partenes markedsandel. I denne sammenheng utgjør begrensninger av bruksområdet ikke begrensninger av produksjon eller salg, og de utgjør heller ikke geografiske begrensninger eller begrensninger av kundegrunnlag.
- 16) Markedsandelsgrensen, det at visse avtaler ikke unntas, samt vilkårene fastsatt i denne forordning sikrer normalt at de avtaler som omfattes av gruppeunntaket, ikke gir partene mulighet til å utelukke konkurransen for en betydelig del av de aktuelle produktene eller tjenestene.

- 17) Det kan ikke utelukkes at det oppstår konkurransebegrensende utestenging fra markedet dersom en part finansierer flere forsknings- og utviklingsprosjekter som gjennomføres av konkurrenter og som gjelder de samme produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, særlig dersom denne parten får enerett til å utnytte resultatene overfor tredjemann. Fordelen gitt ved denne forordning bør derfor omfatte slike avtaler om betalt forskning og utvikling bare dersom alle parter i de tilknyttede avtalene, det vil si finansieringsparten og alle de partene som utfører forsknings- og utviklingsarbeidet, har en samlet markedsandel på høyst 25 %.
- 18) Avtaler mellom foretak som ikke er konkurrerende produsenter av produkter, teknologier eller metoder som kan forbedres eller erstattes som følge av resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet, vil bare i ekstraordinære tilfeller utelukke effektiv konkurranse innenfor forskning og utvikling. Det er derfor hensiktsmessig å la slike avtaler omfattes av unntaket gitt ved denne forordning, uavhengig av størrelsen på partenes markedsandel, og å behandle slike ekstraordinære tilfeller ved tilbakekalling av fordelene gitt ved unntaket.
- 19) I henhold til artikkel 29 nr. 1 i rådsforordning (EF) nr. 1/2003 av 16. desember 2002 om gjennomføring av konkurransereglene fastsatt i traktatens artikkel 81 og 82⁽¹⁾ kan Kommisjonen trekke tilbake fordelene gitt ved denne forordning, dersom den i et bestemt tilfelle fastslår at en avtale som unntaket i denne forordning får anvendelse på, likevel har virkninger som ikke er forenlige med traktatens artikkel 101 nr. 3.
- 20) I henhold til artikkel 29 nr. 2 i forordning (EF) nr. 1/2003 kan en medlemsstats konkurransemyndighet trekke tilbake fordelene gitt ved denne forordning med hensyn til en medlemsstats territorium, eller en del av det, dersom den i et bestemt tilfelle fastslår at en avtale som unntaket i denne forordning får anvendelse på, likevel har virkninger som er uforenlige med traktatens artikkel 101 nr. 3 på medlemsstatens territorium, eller en del av det, som har alle kjennetegn på et særskilt geografisk marked.
- 21) Fordelen gitt ved denne forordning kan for eksempel trekkes tilbake i henhold til artikkel 29 i forordning (EF) nr. 1/2003 dersom en forsknings- og utviklingsavtale på grunn av den begrensede forskningskapasitet som er til rådighet andre steder, i vesentlig grad innskrenker tredjemanns mulighet til å utføre forskning og utvikling på det relevante området, dersom forsknings- og utviklingsavtalen på grunn av en særskilt tilbudsstruktur i vesentlig grad innskrenker tredjemanns adgang til markedet for produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, dersom partene uten saklig grunn ikke utnytter resultatene av den felles forskningen og utviklingen overfor tredjemann, dersom de produkter eller teknologier som omfattes av avtalen, ikke utsettes for effektiv

konkurranse i det indre marked eller i en vesentlig del av det fra andre produkter, teknologier eller metoder som brukerne anser som likeverdige på grunn av egenskaper, pris og bruksområde, eller dersom forsknings- og utviklingsavtalen begrenser konkurransen på nyskappingsområdet eller utelukker effektiv konkurranse innenfor forskning og utvikling på et bestemt marked.

- 22) Ettersom samarbeidsavtaler om forskning og utvikling ofte inngås på langsiktig grunnlag, særlig når samarbeidet utvides til å omfatte utnyttingen av resultatene, bør gyldighetstiden for denne forordning fastsettes til tolv år —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Artikkel 1

Definisjoner

1. I denne forordning menes med:
 - a) «forsknings- og utviklingsavtale» en avtale inngått mellom to eller flere parter om vilkårene for disse partenes
 - i) felles forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet av avtalen og felles utnytting av resultatene av denne forskningen og utviklingen,
 - ii) felles utnytting av resultatene av forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet avtalen, som er utført i fellesskap i henhold til en forhåndsavtale inngått mellom de samme partene,
 - iii) felles forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet av avtalen, men uten felles utnytting av resultatene,
 - iv) betalte forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet av avtalen og felles utnytting av resultatene av denne forskningen og utviklingen,
 - v) felles utnytting av resultatene av betalt forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet av avtalen i henhold til en forhåndsavtale inngått mellom de samme partene, eller
 - vi) betalte forskning og utvikling av produkter eller teknologier omfattet av avtalen, men uten felles utnytting av resultatene,
 - b) «avtale» en avtale, en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak, eller en samordnet opptreden,

⁽¹⁾ EFT L 1 av 4.1.2003, s. 1.

- c) «forskning og utvikling» erverv av knowhow om produkter, teknologier eller metoder og gjennomføring av teoretiske analyser, systematiske undersøkelser eller forsøk, herunder forsøksproduksjon, teknisk utprøving av produkter eller metoder, oppføring av nødvendige anlegg og erverv av immaterialrettigheter til resultatene,
- d) «produkt» en vare eller en tjeneste, herunder både innsatsvarer og tjenester i mellomleddet og ferdige varer og tjenester,
- e) «teknologi omfattet av avtalen» en teknologi eller metode som er et resultat av det felles forsknings- og utviklingsarbeidet,
- f) «produkt omfattet av avtalen» et produkt som er et resultat av den felles forskningen og utviklingen eller som er framstilt eller levert ved bruk av teknologiene omfattet av avtalen,
- g) «utnytting av resultatene» produksjon eller distribusjon av produktene omfattet av avtalen eller anvendelse av teknologiene omfattet av avtalen, overdragelse av immaterialrettigheter eller lisensiering av slike rettigheter, eller formidling av knowhow med sikte på slik framstilling eller anvendelse,
- h) «immaterialrettigheter» immaterialrettigheter, herunder industrielle eiendomsrettigheter, opphavsrettigheter og beslektede rettigheter,
- i) «knowhow» en helhet av ikke-patentert praktisk viten som følger av erfaring og prøving, og som er hemmelig, betydelig og identifisert,
- j) «hemmelig», i forbindelse med knowhow, at knowhowen ikke er allment kjent eller lett tilgjengelig,
- k) «betydelig», i forbindelse med knowhow, at knowhowen er viktig og nyttig for framstillingen av produkter omfattet av avtalen eller anvendelsen av teknologier omfattet av avtalen,
- l) «identifisert», i forbindelse med knowhow, at knowhowen er beskrevet på en tilstrekkelig omfattende måte til at det er mulig å få bekreftet at den oppfyller hemmelighets- og betydelighetskriteriet,
- m) «felles», i forbindelse med virksomhet i henhold til en forsknings- og utviklingsavtale, at det aktuelle arbeidet
- i) utføres av en felles gruppe eller organisasjon eller et felles foretak,
- ii) i fellesskap overlates til tredjemann, eller
- iii) fordeles mellom partene ved at disse spesialiserer seg innenfor forskning og utvikling eller innenfor utnytting,
- n) «spesialisering innenfor forskning og utvikling» at hver av partene deltar i forsknings- og utviklingsvirksomheten som omfattes av forsknings- og utviklingsavtalen, og fordeler forskningen og utviklingen mellom seg slik de finner mest hensiktsmessig. Dette omfatter ikke betalt forskning og utvikling,
- o) «spesialisering innenfor utnytting» at partene fordeler de enkelte oppgavene, for eksempel produksjon eller distribusjon, mellom seg, eller pålegger hverandre begrensninger med hensyn til utnyttningen av resultatene, for eksempel begrensninger med hensyn til visse geografiske områder, kunder eller bruksområder. Dette omfatter også en situasjon der bare en av partene produserer og distribuerer produktene omfattet av avtalen på grunnlag av en enlisens gitt av de øvrige partene,
- p) «betalt forskning og utvikling» forskning og utvikling som utføres av én part og finansieres av en finansieringspart,
- q) «finansieringspart» en part som finansierer betalt forskning og utvikling uten selv å utføre noen del av forsknings- og utviklingsvirksomheten,
- r) «konkurrerende foretak» en faktisk eller potensiell konkurrent,
- s) «faktisk konkurrent» et foretak som leverer et produkt, en teknologi eller en metode som kan forbedres eller erstattes av produktet eller teknologien omfattet av avtalen, på det relevante geografiske markedet,
- t) «potensiell konkurrent» et foretak som i fravær av forsknings- og utviklingsavtalen, på et realistisk grunnlag og ikke bare som en teoretisk mulighet, ved en liten, men varig økning i de relative prisene, innen høyst tre år vil kunne foreta de nødvendige tilleggsinvesteringer eller påta seg andre nødvendige byttekostnader for å levere et produkt, en teknologi eller en metode som kan forbedres eller erstattes av produktet eller teknologien omfattet av avtalen, på det relevante geografiske markedet,
- u) «relevant produktmarked» det relevante markedet for de produktene som kan forbedres eller erstattes av produktene omfattet av avtalen,
- v) «relevant teknologimarked» det relevante markedet for de teknologiene eller metodene som kan forbedres eller erstattes av teknologiene omfattet av avtalen.
2. I denne forordning skal betegnelsene «foretak» og «part» omfatte deres respektive tilknyttede foretak.

Med «tilknyttede foretak» menes:

- a) foretak der en part i forsknings- og utviklingsavtalen, direkte eller indirekte
 - i) har myndighet til å utøve mer enn halvparten av stemmerettighetene,
 - ii) har myndighet til å utnevne mer enn halvparten av medlemmene i kontrollorganet, styret eller de organer som rettslig representerer foretaket, eller
 - iii) har rett til å lede foretakets forretninger,
- b) foretak som overfor en part i forsknings- og utviklingsavtalen direkte eller indirekte har de rettigheter eller den myndighet som er nevnt i bokstav a),
- c) foretak der et foretak nevnt i bokstav b) direkte eller indirekte har de rettigheter eller den myndighet som er nevnt i bokstav a),
- d) foretak der en part i forsknings- og utviklingsavtalen sammen med ett eller flere av foretakene nevnt i bokstav a), b) eller c), eller foretak der to eller flere av de sistnevnte foretak i fellesskap har de rettigheter eller den myndighet som er nevnt i bokstav a),
- e) foretak der de rettigheter eller den myndighet som er nevnt i bokstav a), i fellesskap innehas
 - i) partene i forsknings- og utviklingsavtalen eller deres respektive tilknyttede foretak nevnt i bokstav a)–d), eller
 - ii) en eller flere av partene i forsknings- og utviklingsavtalen eller ett eller flere av deres tilknyttede foretak nevnt i bokstav a)–d) og en eller flere tredjemenn.

Artikkel 2

Unntak

1. I henhold til traktatens artikkel 101 nr. 3 og med forbehold for bestemmelsene i denne forordning erklæres det at traktatens artikkel 101 nr. 1 ikke får anvendelse på forsknings- og utviklingsavtaler.

Dette unntak får anvendelse i den utstrekning slike avtaler inneholder konkurransebegrensninger som faller inn under virkeområdet for traktatens artikkel 101 nr. 1.

2. Unntaket fastsatt i nr. 1 får anvendelse på forsknings- og utviklingsavtaler som inneholder bestemmelser om overdragelse eller lisensiering av immaterialrettigheter til en eller flere av partene eller til en enhet som partene oppretter for å utføre den felles forskningen og utviklingen, den betalte forskningen og utviklingen eller den felles utnyttingen, forutsatt at disse bestemmelsene ikke utgjør hovedformålet med avtalene, men er direkte knyttet til og nødvendige for gjennomføringen av disse.

Artikkel 3

Vilkår for unntak

1. Unntaket i artikkel 2 får anvendelse på de vilkår som er fastsatt i nr. 2-5.

2. Det skal være fastsatt i forsknings- og utviklingsavtalen at alle parter skal ha full tilgang til de endelige resultatene av den felles forskningen og utviklingen eller av den betalte forskningen og utviklingen, herunder immaterialrettigheter og knowhow som eventuelt oppstår, med henblikk på videre forskning og utvikling og utnyttning, så snart de endelige resultatene foreligger. Dersom partene begrenser sine utnyttingsrettigheter i samsvar med denne forordning, særlig dersom de spesialisere seg innenfor utnyttning, kan tilgangen til resultatene med henblikk på utnyttning begrenses tilsvarende. Forskningsinstitutter, akademiske institusjoner eller foretak som driver forskning og utvikling som en forretningsmessig tjeneste, vanligvis uten aktivt å utnytte resultatene, kan dessuten avtale å bruke resultatene utelukkende til videre forskning. Det kan være fastsatt i forsknings- og utviklingsavtalen at partene skal betale hverandre vederlag for å få tilgang til resultatene med henblikk på videre forskning eller utnyttning, men vederlaget skal ikke være så stort at det i praksis hindrer slik tilgang.

3. Dersom forsknings- og utviklingsavtalen omfatter bare felles forskning og utvikling eller bare betalt forskning og utvikling, skal det, uten at det berører nr. 2, være fastsatt i forsknings- og utviklingsavtalen at hver part skal gis tilgang til de øvrige partenes eventuelle eksisterende knowhow, dersom denne knowhow er absolutt nødvendig for at parten kan utnytte resultatene. Det kan være fastsatt i forsknings- og utviklingsavtalen at partene skal betale hverandre vederlag for å få tilgang til hverandres eksisterende knowhow, men vederlaget skal ikke være så stort at det i praksis hindrer slik tilgang.

4. Felles utnyttning kan bare omfatte resultater som er beskyttet av immaterialrettigheter eller utgjør knowhow, og som er absolutt nødvendige for framstillingen av produktene omfattet av avtalen eller anvendelse av teknologiene omfattet av avtalen.

5. Parter som har fått overdratt framstillingen av produktene omfattet av avtalen som ledd i spesialisering innenfor utnyttning, må være pålagt å imøtekomme leveransebestillinger fra de øvrige partene, unntatt dersom forsknings- og utviklingsavtalen også omfatter felles distribusjon i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav m) i) eller ii), eller dersom partene har avtalt at bare den parten som framstiller produktene omfattet av avtalen, kan distribuere dem.

Artikkel 4

Markedsandelsgrense og unntakets varighet

1. Når partene ikke er konkurrerende foretak, får unntaket fastsatt i artikkel 2 anvendelse så lenge forsknings- og utviklingsarbeidet pågår. Ved felles utnyttning av resultatene får unntaket fortsatt anvendelse i en periode på sju år fra den dag da produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, første gang blir markedsført i det indre marked.

2. Når to eller flere av partene er konkurrerende foretak, får unntaket fastsatt i artikkel 2 anvendelse i perioden nevnt i nr. 1 i denne artikkel bare dersom, på tidspunktet for inngåelsen av forsknings- og utviklingsavtalen,

- a) partenes samlede markedsandel, når det gjelder forsknings- og utviklingsavtaler nevnt i artikkel 1 nr. 1 bokstav a) i), (ii) eller (iii), er høyst 25 % av de relevante produkt- og teknologimarkedene, eller
- b) finansieringsparten og alle partene som denne har inngått forsknings- og utviklingsavtaler med om de samme produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, når det gjelder forsknings- og utviklingsavtaler nevnt i artikkel 1 nr. 1 bokstav a) iv), v) eller vi), har en samlet markedsandel på høyst 25 % av de relevante produkt- og teknologimarkedene.

3. Etter utløpet av perioden nevnt i nr. 1 skal unntaket fortsette å gjelde så lenge partenes samlede markedsandel ikke overstiger 25 % av de relevante produkt- og teknologimarkedene.

Artikkel 5

Særlig alvorlige begrensninger

Unntaket fastsatt i artikkel 2 får ikke anvendelse på forsknings- og utviklingsavtaler som, direkte eller indirekte, alene eller i kombinasjon med andre faktorer under partenes kontroll, har noen av følgende formål:

- a) å begrense partenes frihet til å utføre forskning og utvikling, på egen hånd eller i samarbeid med tredjemann, på et område uten tilknytning til det området forsknings- og utviklingsavtalen gjelder, eller, etter at den felles forskningen og utviklingen eller den betalte forskningen og utviklingen er gjennomført, på det området avtalen gjelder eller som har tilknytning til det,
- b) å begrense produksjon eller salg, med unntak av
 - i) fastsettelse av produksjonsmål dersom den felles utnyttningen av resultatene omfatter felles produksjon av produktene omfattet av avtalen,
 - ii) fastsettelse av salgsmål dersom den felles utnyttningen av resultatene omfatter felles distribusjon av produktene omfattet av avtalen eller felles lisensiering av teknologiene omfattet av avtalen, i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav m) i) eller ii),
 - iii) praksis som utgjør spesialisering innenfor utnyttning, og
 - iv) begrensning av partenes frihet til å framstille, selge, overdra eller lisensiere produkter, teknologier eller metoder som konkurrerer med produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, i den perioden partene har avtalt å utnytte resultatene i fellesskap,

- c) å fastsette priser ved salg av produktene omfattet av avtalen eller lisensiering av teknologiene omfattet av avtalen til tredjemann, med unntak av fastsettelse av priser til direkte kunder eller fastsettelse av lisensgebyrer til direkte lisensstakere, dersom den felles utnyttningen av resultatene omfatter felles distribusjon av produktene omfattet av avtalen eller felles lisensiering av teknologiene omfattet av avtalen, i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav m) i) eller ii),
- d) å begrense det geografiske området eller de kunder som partene passivt kan selge produktene omfattet av avtalen eller lisensiere teknologiene omfattet av avtalen til, med unntak av forpliktelsen til å gi en annen part en lisens på resultatene,
- e) å pålegge partene en forpliktelse til å avstå fra eller begrense aktivt salg av produktene eller teknologiene omfattet av avtalen, i geografiske områder eller til kunder som ikke utelukkende er tildelt en av partene gjennom spesialisering innenfor utnyttning,
- f) å pålegge partene en forpliktelse til å nekte å imøtekomme etterspørsel fra kunder i deres respektive geografiske områder eller fra kunder som på annen måte er fordelt mellom partene gjennom spesialisering innenfor utnyttning, og som vil markedsføre produktene omfattet av avtalen i andre geografiske områder i det indre marked,
- g) å pålegge partene en forpliktelse til å begrense brukeres eller forhandleres mulighet til å kjøpe produktene omfattet av avtalen fra andre forhandlere i det indre marked.

Artikkel 6

Unntatte begrensninger

Unntaket fastsatt i artikkel 2 får ikke anvendelse på følgende forpliktelser i forsknings- og utviklingsavtaler:

- a) en forpliktelse til, etter at forsknings- og utviklingsarbeidet er gjennomført, ikke å bestride gyldigheten av immaterialrettigheter som partene har i det indre marked og som er av betydning for forsknings- og utviklingsarbeidet, eller til, etter at forsknings- og utviklingsavtalen er utløpt, ikke å bestride gyldigheten av immaterialrettigheter som partene har i det indre marked, og som beskytter forsknings- og utviklingsresultatene, uten at dette berører muligheten for at forsknings- og utviklingsavtalen kan sies opp i tilfelle en av partene bestrider gyldigheten av slike immaterialrettigheter,
- b) en forpliktelse til ikke å gi lisenser til tredjemann på framstilling av produktene omfattet av avtalen eller på anvendelse av teknologiene omfattet av avtalen, med mindre det er fastsatt i avtalen at resultatene av den felles forskningen og utviklingen eller den betalte forskningen og utviklingen skal utnyttes av minst en av partene, og at denne utnyttningen skal finne sted i det indre marked overfor tredjemann.

*Artikkel 7***Anvendelse av markedsandelsgrensen**

Ved anvendelsen av markedsandelsgrensen fastsatt i artikkel 4 skal følgende regler gjelde:

- a) Markedsandelen skal beregnes på grunnlag av salgsverdien på markedet; dersom det ikke foreligger noen opplysninger om salgsverdien på markedet, kan anslag basert på andre pålitelige markedsopplysninger, herunder opplysninger om salgsvolumet på markedet, brukes til å beregne partenes markedsandel.
- b) Markedsandelen skal beregnes på grunnlag av opplysninger for foregående kalenderår.
- c) Markedsandelen som innehas av foretakene nevnt i artikkel 1 nr. 2 annet ledd bokstav e), skal fordeles likt mellom de foretak som har de rettigheter eller den myndighet som er oppført i bokstav a) i nevnte ledd.
- d) Dersom markedsandelen nevnt i artikkel 4 nr. 3 i utgangspunktet ikke er på over 25 %, men senere stiger over dette nivå uten å overskride 30 %, får unntaket fastsatt i artikkel 2 fortsatt anvendelse i to sammenhengende kalenderår etter det året da grensen på 25 % første gang ble overskredet.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel, 14. desember 2010.

- e) Dersom markedsandelen nevnt i artikkel 4 nr. 3 i utgangspunktet ikke er på over 25 %, men senere stiger til over 30 %, får unntaket fastsatt i artikkel 2 fortsatt anvendelse i ett kalenderår etter det året da nivået på 30 % første gang ble overskredet.
- f) Anvendelsen av bokstav d) og e) kan ikke kombineres slik at et tidsrom på to kalenderår overskrides.

*Artikkel 8***Overgangsperiode**

Forbudet fastsatt i traktatens artikkel 101 nr. 1 får ikke anvendelse i tidsrommet fra 1. januar 2011 til 31. desember 2012 med hensyn til avtaler som allerede var trådt i kraft 31. desember 2010, og som ikke oppfyller vilkårene for unntak fastsatt i denne forordning, men som oppfyller vilkårene for unntak fastsatt i forordning (EF) nr. 2659/2000.

*Artikkel 9***Gyldighetstid**

Denne forordning trer i kraft 1. januar 2011.

Den opphører å gjelde 31. desember 2022.

For Kommisjonen

José Manuel BARROSO

President